

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

MEPUTSO

**TLHAHLOBO TŠA NGWAGA KA NGWAGA TŠA BOSETŠHABA 2013
MPHATO WA 3 SEPEDI LELEME LA GAE
MOLEKO**

MEPUTSO: 40

NAKO: IRI E 1

PROFENSE _____

SEDIKO _____

SELETE _____

LEINA LA SEKOLO _____

NOMORO YA EMIS (dinomoro tše 9)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

MPHATO (mohl. 3A) _____

SEFANE _____

LEINA _____

BONG (✓)

MOŠEMANE

MOSETSANA

MATSWALO

C	C	Y	Y	M	M	D	D
---	---	---	---	---	---	---	---

Moleko wo o na le matlakala a 12 go sa balwe letlakala la mathomo.

Ditaelo go morutwana

1. Bala ditaelo le dipotšišo ka moka ka kelohloko.
2. Arabela dipotšišo ka moka godimo ga letlakala le.
3. Morutiši o tla go hlahla ka go araba mehlala pele o ka tšwela pele ka go ngwala moleko.
4. Moleko wo o na le meputso ye 40.
5. Nako ye e beilwego go araba moleko wo ke metsotso ye 60.

Mehlala

1. Ageletša tlhaka ya karabo ye e nepagetšego.

Naa re hwetša eng go tšwa dikgomong? Re hwetša ...

A borotheo.

B maswi.

C j amo.

D tee.

O kgonne ge o ageleditše tlhaka ya B.

2. Ageletša madiri ...

Mošemane o a sepela, eupša mosetsana o a kitima.

O kgonne ge o ageleditše mantšu a: sepela le kitima.

3. Swaya (✘) ka gare ga lepokisi le le nepagetšego.

Letšatši le re fa ...

meetse.	
dij o.	
seetša.	✘
moya.	

O kgonne ge o swaile (✘) ka gare ga lepokisi le le lego kgauswi le lesedi.

4. Mafoko a a latelago a re botša ka mokgwa wo re ka hlapago meno a rena ka gona.

Nomora mafoko a a lego ka lepokising ka (1 – 4) go bontšha tatelano ya maleba ya go hlapa meno.

Thapiša poratšhe ya meno.	1
Tšokotša legano ka meetse.	4
Gohla meno.	3
Gomme bea sešepe sa meno godimo ga poratšhe.	2

O kgonne ge o arabile ka tatelano ya maleba.

Mo molekong o tla araba dipotšišo tše dingwe tša go swana le tše ošetšego o di arabile.

Moleko o thoma letlakaleng le le latelago.

Bala kanegelo gomme o arabe dipotšišo 1 – 6.

Kgalekgale, ngwana wa mošemane o ile a belegwa. Batswadi ba gagwe, e lego Morena le Mohumagadi Sontonga ba be ba thabile e le ruri. Ba ile ba mo reela leina la Enoch. Ke ba kgoro ya gaMpinga e bile ba bolela Sethosa.

Enoch o rile ge a gola a ba morutiši. O be a rata mmimo le go ruta bana. O be a fela a ema ka phapošing ya gagwe a bogela bana ka ntle ge ba raloka, ba opela le ge ba bina. Go bogela bana ga gagwe go mo dirile gore a dume gore bana ka moka ba Afrika-Borwa ba ka ba le bokgoni bj a go raloka le go phela mmogo le bagwera.

Enoch o ngwadile dikoša tše di ntši, eupša tše a be go a di rata kudu ke tše a di ngwadilego gore di opelwe ke bana. Dikoša tša gagwe ka moka di be di rwele molaetša wa lerato le khutšo.

Ka letšatši le lengwe, Enoch o ile a ngwala koša ye e kgethegilego. Mantšu a mathomo a koša yeo e be e re (Nkosi Sikelel' iAfrika) E ra gore Modimo a šegofatše Afrika. Enoch o be a fela a rapela le go kgopelela bana ba Afrika-Borwa gore ba šegofatšwe.

Koša ya Enoch, "Nkosi Sikelel' iAfrika", e bile ye e tumilego. Sereti sa go tsebega sa Mothosa, Samuel Mqhayi, se ngwadile mantšu a mantši ka koša ye ao le lehono batho ba Afrika-Borwa ba ikgantšhago ge ba e opela.

Ee, koša ye e thomilego e le "thapelo ya Afrika" e tsebega bj alo ka koša ya Setšhaba (National Anthem).

1. Ngwala leina la kanegelo.

.....

2. Ageletša tlhaka ye e lebanego le karabo ye e nepagetšego.

Naa leina la mongwadi wa koša ye go bolelwago ka yona, ke mang?

A Samuel

B Mpinga

C Xhosa

D Enoch

3. Swaya (✘) ka gare ga lepokisi le le nepagetšego.

Enoch o be a dula kae?

Amerika Borwa	
Afrika-Borwa	
Australia	
Asia	

4. Laetša tatelano ya maleba ya ditiragalo go tšwa kanegelong.

Nomora mafoko (1 – 4) ka mapokising go laetša tatelano ya maleba.

Enoch e be e le morutiši.	
Thapelo ya Enoch e fetogile koša ya Setšhaba.	
Moreti wa go tsebega wa Mothosa o ngwadile mantšu a mantši ka koša ye.	
Enoch o ngwadile dikoša tše di rwelego molaetša wa lerato le khutšo.	

5. "Nkosi Sikelel' iAFrika" ke koša ya rena ya Setšhaba. Ke eng se se dirilego gore Enoch a ngwale koša ye?

Enoch o ngwadile "Nkosi Sikelel' iAFrika ka lebaka la gore .....

.....

.....

.....

6. Ke ka lebaka la eng Enoch a ile a tuma?

Enoch o ile a tuma ka gobane

.....

.....

.....

.....

7. Lebelela seswantšho o arabe dipotsišo 7.1 le 7.2.

7.1 Ageletša tlhaka ya karabo ye e nepagetšego.

Naa pere e dira eng? Pere e ...

- A kata thabeng.
- B ka setaleng.
- C fula lešokeng.
- D nwa maswi.

7.2 Swaya (✘) ka gare ga lepokisi la karabo ye e nepagetšego.

Seswantšho seo se le go letlakaleng la 6 ke sa ...

tšhireletšo ya diphoofolo.	
akwariamo.	
polasa.	
serapa sa diphoofolo.	

8. Ngwalolla mafoko a ka ...

8.1 lebaka le le fetilego.

Rapolase o fepa mebutla mola bana ba bogela.

.....

.....

.....

.....

8.2 lebaka la bj ale.

Kolobe e ralokile ka lerageng, mola dipere di be di kata lebaleng.

.....

.....

.....

.....

9. Bala:

9.1 Ageletša maina a **mabedi** lefokong la ka fase.

Mpša e tswikinya mosela.

9.2 Lešala ke lentšu leo le emago boemong bj a leina. Ageletša masala a **mabedi** lefokong la ka fase.

Yena le mosadi wa gagwe ba rata diphoofole polaseng ya bona.

9.3 Lekopanyi ke lentšu leo le kopanyago mafoko. Ageletša lekopanyi lefokong le lengwe le le lengwe.

9.3.1 Dikolobe di j ele dij o gomme di iketše go robala.

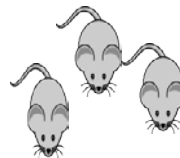
9.3.2 Ditau di a rora eupša ngwana o a lla.

10. Lebelela diswantšho gomme o feleletše mafoko.

10.1 Ke swanela ke go khunama ka ..... ge ke taboga.

10.2 Go na le barutwana ba ..... ka sehlopheng.

10.3 Re opela koša ka ga difofu tše tharo tša

.....

11. Ngwalolla mafoko a a latelago o šomiše maswaodikga **a mabedi** ao a nepagetšego lefokong le lengwe le lengwe.

11.1 go na le diphoofolo tše dintši polaseng ya malome

.....
.....
.....

11.2 Naa go na le dinku dikgomo le dipere tše kae polaseng

.....
.....
.....

11.3 Rapolase a goeletša, Hlokomela noga

.....
.....
.....

12. Tlatša madiri a a nepagetšego dikgobeng tše di filwego.

12.1 Borapolase ba ..... merogo ka serapaneng.

12.2 Kolobe e ..... ka hokong.

13. Bala lenaneo le le latelago gomme o arabe potšišo 13.1 – 13.3.

Lenaneo la bašomi ba polaseng		
Leina	Mošupologo le Laboraro	Labobedi le Labone
Mpho	Fepa dikolobe	Hlwekiša hoko ya dikolobe.
Sibongile	Hlwekiša setale.	Poratšha dipere.
Neo	Fepa dipere le dikgogo.	Tšea mae go tšwa ka digoleng. Poratšha dipere.
Karabo	Hlagola serapana sa merogo	Nosetša merogo ka serapaneng.
Thabo	Kga merogo ye metalana.	Fepa dikolobe le dikgogo.

13.1 Mpho o fepa dikolobe ka Mošupologo.

Ke mang gape yo a fepago dikolobe?

.....

13.2 Karabo le Thabo bobedi ba šoma ka serapaneng sa merogo ka Laboraro.

Karabo o dira eng ka Laboraro? .....

.....

.....

13.3 Sibongile o poratšha dipere ka Labobedi le Labone. Ke matšatši afe ao Sibongile a hlwekišago setale?

.....

14. Bala kerafo ye e latelago gomme o arabe potšišo 14.1 le 14.2.

Diphoofolo polaseng

Palo ya diphoofolo	8				
	7				
	6				
	5				
	4				
	3				
	2				
	1				
	dipere	dikolobe	dikgogo	dinku	

14.1 Ageletša tlhaka ya karabo ye e nepagetšego.

Bapetša palo ya diphoofolo mo polaseng. Ke diphoofolo dife tše dintšhi?

- A dikgogo
- B dipere
- C dinku
- D dikolobe

14.2 Ageletša tlhaka ya karabo ye e nepagetšego.

Naa go na le dikgogo tše kae go feta dikolobe polaseng?

A 8

B 5

C 4

D 3

15. Ngwala kanegelo ya temana **tše pedi** ka mafoko a **10** mabapi le go etela polaseng. Šomiša maswaodikga, popopolelo le mopeleto wo o nepagetšego. O se ke wa nomora mafoko a gago.

Go etela polaseng

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Palomoka: 40